

ΑΝΑΛΕΚΤΑ ΒΛΑΤΑΔΩΝ

66

ΠΑΝΤΕΛΗΜΟΝΟΣ ΡΟΔΟΠΟΥΛΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΤΥΡΟΛΗΣ ΚΑΙ ΣΕΡΕΝΤΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Μ Ε Λ Ε Τ Α Ι Β΄
ΝΟΜΟΚΑΝΟΝΙΚΑ - ΙΣΤΟΡΙΚΟΚΑΝΟΝΙΚΑ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΕΡΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
2008

ΤΟ ΑΥΤΟΚΕΦΑΛΟΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟΝ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ ΚΑΙ Ο ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΑΚΗΡΥΞΕΩΣ ΤΟΥ.
Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΙΣ ΤΟ ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟΝ*

* Ιστορικοκανονική Γνωμοδότησις ζητηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μαυροβου-
νίου καὶ Παραθαλασσίας κ.κ. Ἀμφιλοχίου (1992-1993).

Ἡ ἐξέτασις τοῦ θεμελιώδους αὐτοῦ θέματος ζωῆς καὶ διοικήσεως τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ σύντομον αὐτὸ ἄρθρον, βασιίζεται εἰς τοὺς ἱεροὺς κανόνας καὶ τὰς ἀποφάσεις τῶν Οἰκουμενικῶν συνόδων ἢ εἰς κανόνας συνόδων καὶ πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὅποιοι ἔχουν ἐπικυρωθῆ ὑπὸ Οἰκουμενικῶν συνόδων (Β' κανὼν τῆς Πενθέκτης ἐν Τρούλλῳ Οἰκουμενικῆς συνόδου). Δηλαδή, εἰς ἀποφάσεις ὑποχρεωτικὰς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν των δι' ὅλας τὰς τοπικὰς Ἐκκλησίας, τὰς συναποτελοῦσας τὴν «Μίαν, Ἀγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν». Ἡ ἐξέτασις αὐτὴ βασιίζεται ἐπίσης εἰς τὴν κανονικὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας, τὴν διαμορφωθείσαν, μετὰ τὰς Οἰκουμενικὰς συνόδους, ἐκ τῶν ἀποφάσεων τῆς Ἐνδημούσης πατριαρχικῆς συνόδου Κωνσταντινουπόλεως, τὴν θεμελιώσασαν Κανονικὸν Δίκαιον καὶ καθεστῶς δι' ὅλην τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Δέον νὰ τονισθῆ ἐξ ὑπαρχῆς, εἰς τὸ σημεῖον αὐτό, ὅτι κάθε ἀντικανονικὴ καὶ αὐθαίρετος ἐπέμβασις εἰς τὸ θέμα τοῦ αὐτοκεφάλου μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας, πολιτικῶν προσώπων καὶ δυνάμεων, στερουμένων ἐκκλησιαστικῆς καὶ κανονικῆς προσωπικότητος καὶ μάλιστα ξένων πρὸς τὴν Ὁρθόδοξίαν, οἱ ὅποιοι ἐξυπηρετοῦν πολιτικὰς σκοπιμότητας καὶ ὄχι τὸ ποιμαντικὸν ἔργον καὶ τὰς ἀνάγκας τῆς Ἐκκλησίας, δὲν δημιουργεῖ Δίκαιον. Ἡ ἐπέμβασις αὐτὴ εἶναι ἀντικανονικὴ καὶ ἄκυρος καὶ ἐκκλησιολογικῶς ἀνεπίτρεπτος. Ἐπὶ πλέον, ἀποτελεῖ καταδικαστέαν ἐξωτερικὴν ἐπέμβασιν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ συνιστᾷ παραβίασιν τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, κατοχυρουμένης ὑπὸ διεθνῶν συμβάσεων καὶ Ὁργανισμῶν.

1. Ὅτε διεμορφώθη τὸ μητροπολιτικὸν σύστημα, τὸ ὁποῖον κατοχυρώθη παρὰ τῆς Α' Οἰκουμενικῆς συνόδου (325), κάθε μητροπολιτικὴ ἐπαρχία ἦτο αὐτοκέφαλος. Τὸ αὐτοκέφαλον ἐκφράζεται κυρίως διὰ τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ πρώτου, ὡς καὶ διὰ τῆς κρίσεως αὐτῶν¹.

Τὸ μητροπολιτικὸν σύστημα διεμορφώθη ἐκ τῆς ἀνάγκης νὰ τηρηθῆ ἡ ἐνότης μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας. Πρὸς τοῦτο συνεκαλοῦντο αἱ σύνοδοι, εἰς τὰς ὁποίας ἐλάμβανον μέρος ὅλοι οἱ ἐπίσκοποι μιᾶς ἐπαρχίας, ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ἐπισκόπου τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας —τῆς μητρὸς πόλεως— τοῦ μητροπόλιτου. Αἱ ἐπαρχιακαὶ αὐταὶ σύνοδοι συνήρχοντο δις ἢ τοῦλάχιστον ἅπαξ τοῦ ἔτους εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας (μητρόπολιν) καὶ ἀπεφάσιζον περὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ὑπὸ τὸν μητροπολίτην ἐπαρχιακὴ σύνοδος ἐκλέγει, χειροτονεῖ καὶ κρίνει τὸν μητροπολίτην καὶ τοὺς ἐπισκόπους τῆς ἐπαρχίας. Ὁ Βαλσαμῶν σχολιάζων τὸν Β' κανόνα τῆς Β' ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικῆς συνόδου

(381), ἐπιβεβαιώνει· «Σημείωσαι οὖν ἀπὸ τοῦ παρόντος κανόνος, ὅτι τὸ παλαιὸν πάντες οἱ τῶν ἐπαρχιῶν μητροπολίται αὐτοκέφαλοι ἦσαν καὶ ὑπὸ τῶν οἰκείων συνόδων χειροτονοῦντο»².

2. Διὰ τῆς Β' Οἰκουμενικῆς συνόδου (381) διαμορφώνεται ἡ ὑπερμητροπολιτικὴ δικαιοδοσία³, ἡ ὁποία καὶ παγιώνεται διὰ τῆς Δ' Οἰκουμενικῆς συνόδου (451). Οἱ μητροπολίται ὑπάγονται πλέον εἰς τοὺς πατριάρχας, καθιερουμένου τοῦ πατριαρχικοῦ συστήματος ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως. Αὐτοκέφαλοι Ἐκκλησῖαι εἶναι τὰ πέντε πατριαρχεῖα· Ρώμης, Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων, ὡς καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Κύπρου. Διὰ τῆς καθιερώσεως τοῦ πατριαρχικοῦ συστήματος, ἤρθη ἡ αὐτοκεφαλία τῶν μητροπόλεων, ὠλοκληρώθη ἡ διοικητικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἐκκλησίας καὶ ὠρίσθησαν τὰ πρεσβεῖα τῶν πατριαρχικῶν θρόνων, δι' ἀμετακλήτων ἀποφάσεων Οἰκουμενικῶν συνόδων. Αἱ μητροπολιτικαὶ σύνοδοι διετήρησαν τὴν δικαιοδοσίαν ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, ὡς καὶ κρίσεως αὐτῶν εἰς πρωτοβάθμιον βαθμὸν. Ὁ μητροπολίτης ἐκάστης ἐπαρχίας ἐξελέγετο καὶ ἐχειροτονεῖτο ὑπὸ τῆς πατριαρχικῆς συνόδου καὶ ἡ δευτεροβάθμιος κρίσις τῶν ἐπισκόπων περιῆλθεν ἐπίσης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς πατριαρχικῆς συνόδου.

3. Κανονικὸν ὄργανον διὰ τὴν ἀνακήρυξιν ἢ κανονικὴν ἀναγνώρισιν μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου εἶναι ἡ Οἰκουμενικὴ σύνοδος. Τόσον τὸ μητροπολιτικόν, ὅσον καὶ τὸ πατριαρχικόν αὐτοκέφαλον σύστημα, κατωχυρώθησαν νομοθετικῶς δι' ἀποφάσεων τῆς Α' καὶ Δ' Οἰκουμενικῶν συνόδων ἀντιστοίχως. Μετὰ τὰς Οἰκουμενικὰς συνόδους, τὸ τοιοῦτον δικαίωμα περιῆλθεν, εἰς τὴν Ἀνατολήν, εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως συγκαλουμένας εὐρείας ἢ στενῆς συνθέσεως Ἐνδημούσας συνόδους, αἱ ὁποῖαι ἐλάμβανον καὶ ἄλλας γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος διοικητικὰς ἀποφάσεις. Ἡ τοιαύτη κανονικὴ ἀρμοδιότης τῆς Ἐνδημούσης συνόδου ἤσκηθη κατὰ τὴν ἀναγνώρισιν τῆς μερικῆς αὐτοκεφαλίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐποπτεῖαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διατελουσῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Βουλγαρίας (Γ', ΙΑ' καὶ ΙΓ' αἰ.) καὶ τῆς Σερβίας (ΙΓ' αἰ.). Ἡ Ἐνδημούσα σύνοδος εἶχεν ἐπίσης τὸ κανονικὸν δικαίωμα τῆς προαγωγῆς μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας εἰς πατριαρχεῖον. Οὕτως, ἡ ἀνύψωσις τῆς Ἐκκλησίας ἐν Ρωσσίᾳ εἰς πατριαρχεῖον ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἱερεμίου τοῦ Β' (1589) ἐκυρώθη ὑπὸ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐνδημουσῶν συνόδων (1590 καὶ 1593). Εἰς τὴν ὑπὸ εὐρείαν σύνθεσιν Ἐνδημούσαν σύνοδον μετέχουν καὶ οἱ πατριάρχαι τῶν πρεσβυγενῶν πατριαρχείων (Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων) ἢ ἐκπρόσωποι αὐτῶν. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἐπὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἰωακείμ τοῦ Γ' διὰ Πατριαρχικοῦ καὶ Συνοδικοῦ Τόμου ἀνεκήρυξε τὸ αὐτοκέφαλον τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας (1879), τὸ δὲ 1920 ἀνύψωσεν αὐτὴν εἰς πατριαρχεῖον. Ἡ σύνοδος αὐτὴ ἀνεκήρυξεν ἐπίσης κατὰ τὸν παρελθόντα καὶ τὸν λήγοντα αἰῶνα εἰς αὐτοκε-

φάλους τὰς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ρουμανίας, Βουλγαρίας, Ἀλβανίας, Πολωνίας, Γεωργίας καὶ εἰς αὐτονόμους τὰς Ἐκκλησίας Τσεχοσλοβακίας, Φιλανδίας, Ἑσθονίας καὶ Λιθουανίας.

4. Ἡ σημερινὴ μητρόπολις Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίας ἀποτελεῖ συνέχειαν τῆς ἐπισκοπῆς Ζέτας (1219) ἢ Τσεντίγε (Τζετίνα, Τζετινία). Οἱ τίτλοι καὶ τὰ γεωγραφικὰ ὅρια τῆς ἐπαρχίας αὐτῆς δὲν παρέμειναν ποτὲ σταθερά. Τὸ μεταβλητὸν τῆς ἐπαρχίας Μαυροβουνίου φαίνεται καὶ ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι, τὸ ἔτος 1485, ὁ ἐπίσκοπος Βαρβίλας μετέφερε τὴν ἔδραν του εἰς τὴν πόλιν Κετίγγην (Cetinje), ὁ δὲ μητροπολίτης Δανιὴλ ἔφερε τὸν τίτλον «Κετίγγης, Σκόδρας, Μαυροβουνίου καὶ Παραθαλασσίων»⁴.

Εἰς τὸ Συνταγμάτιον, τὸ δημοσιευθὲν ὑπὸ τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου (Ἐνετία 1778), ἐπιβεβαιοῦται τὸ μεταβλητὸν ὄχι μόνον τῆς ἐπαρχίας τοῦ Μαυροβουνίου, ἀλλὰ πασῶν τῶν ἐπαρχιῶν, τῶν ὑποκειμένων εἰς τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Πεκίου, εἴτε αὐταὶ ἐτέλουν ὑπὸ τὸ Ὄθωμανικὸν κράτος, ὡς ἡ ἐπισκοπὴ Τζετινας, εἴτε ὑπὸ τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν. «Προσέτι σημειῶσαι, ὅτι πολλάκις παρὰ τούτοις μεταλλάττονται, ἀναβιβάζονται καὶ καταβιβάζονται οἱ θρόνοι καὶ πολλάκις αἱ δύο ἐπαρχίαι ἐνοῦνται εἰς μίαν, ἥτοι διατελοῦσιν εἰς ἓνα ἀρχιερέα, ὡς ὁ καιρὸς δηλαδὴ καὶ ἡ χρεῖα ἀπαιτεῖ, ὅθεν μήτε ἡ ἔκθεσις τούτων εὐρίσκεται παρὰ πᾶσιν ἢ αὐτῇ»⁵.

Τὸ Συνταγμάτιον τοῦ πατριάρχου Ἱεροσολύμων Χρυσάνθου, ἐκδοθὲν, ὡς ἀνεφέρθη ἀνωτέρω, εἰς Βενετίαν τὸ ἔτος 1778, βασιζόμενον ἐπὶ διαφόρων Τακτικῶν καὶ τῶν «σοποράδην εὐρισκομένων» ἀναφέρεται καὶ εἰς τὰς αὐτοκεφάλους ἀρχιεπισκοπὰς κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν ἐποχὴν. Εἰς τοιαύτας ὑπάγεται, κατὰ τὸ Συνταγμάτιον αὐτό, καὶ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Πεκίου. Ὁ ἀρχιεπίσκοπος αὐτῆς φέρει τὸν τίτλον «Ἀρχιεπίσκοπος Σερβίας, Δαλματίας, Ἰλλυρικῆς, Πόντου Δυτικοῦ καὶ πέραν τοῦ Δουνάβεως» κατέχων τὸ «μητροπολιτικὸν αὐτόνομον». Σημειοῦνται εἰς αὐτὸ καὶ αἱ ὑπὸ τὸ Πέκιον ἐπαρχίαι. Μεταξὺ αὐτῶν περιλαμβάνεται καὶ ἡ ἐπισκοπὴ Τζετινας. Πρὸ τοῦ Ὄθωμανικοῦ καὶ Αὐστριακοῦ πολέμου πᾶσαι αἱ ἐπαρχίαι αὐταὶ διετέλουν εἰς τὴν Ὄθωμανικὴν ἐπικράτειαν. Μετὰ τὴν συνθήκην τοῦ Καρλοβικίου (1699) διηρέθησαν εἰς δύο, καὶ ἄλλαι ὑπέκειντο, ὡς καὶ πρότερον, ὑπὸ τὸ Ὄθωμανικὸν κράτος, ἄλλαι δὲ ὑπὸ τὸ Αὐστριακόν. Εἰς τὰς πρῶτας ἀναφέρεται καὶ ἡ ἐπισκοπὴ «Τζετινας», ἥτοι Μαυροβουνίου⁶.

Μετὰ τὴν κατάργησιν τοῦ αὐτονόμου τῆς ἀρχιεπισκοπῆς («πατριαρχείου») Πεκίου (1766) ἡ ἀρχιεπισκοπὴ καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαρχίαι αὐτῆς ἐτέθησαν ὑπὸ τὴν ἀμεσον δικαιοδοσίαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἡ ἐπαρχία Μαυροβουνίου, ὡς καὶ ἄλλαι, ἀπέκτησεν ἀνεξαρτησίαν ἐναντι τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πεκίου, τελοῦσα ὁμως ὑπὸ πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν, ἐκείνην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ 19^{ου} αἰῶνος ἀναφέρεται ὡς «αὐτοκέφαλος», οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλη-

σίας, ἀλλὰ μᾶλλον τῆς ἀνεξαρτήτου ἀρχιεπισκοπῆς ἔναντι τοῦ μητροπολίτου, τελούσης πάντοτε ὑπὸ πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν.

Εἰς τὴν «Τάξιν τῶν Θρόνων»⁷ τοῦ ἔτους 1895 «τῆς Ὁρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, τῶν ὑπὸ τοὺς τέσσαρας πατριαρχικοὺς θρόνους Κωνσταντινουπόλεως, Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων καὶ τὰς αὐτοκεφάλους Ἐκκλησίας Ρωσσίας...» δὲν ἀναφέρεται, εἰς τὸν τίτλον, μεταξὺ τῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ἡ Μητρόπολις Μαυροβουνίου. Εἰς τὸ κεφ. Θ' ὁμως τῆς «Τάξεως» αὐτῆς ἡ Μητρόπολις Μαυροβουνίου τιτλοφορεῖται «αὐτοκέφαλος». Κατὰ τὴν ὑποσημείωσιν ὁμως 28 ἀναφέρεται οὕτως εἰς τὸ Ρωσικὸν Συνταγμάτιον καὶ οὐχὶ εἰς ἐκεῖνο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀρμοδίου ὄντος εἰς τὴν χορήγησιν τοῦ αὐτοκεφάλου, εἰς τὸ ὁποῖον οὐδόλως μνημονεύεται. Εἰς τὸ Ρωσικὸν τοῦτο Συνταγμάτιον ὁ μητροπολίτης Μαυροβουνίου ἔχει τὸν τίτλον Μητροπολίτης «Σκανδερίας καὶ Παραθαλασσίας, Ἀρχιεπίσκοπος Τσετινίας, Ἐξαρχος τοῦ ἱεροῦ θρόνου Πεκίου, Δεσπότης (Βλαδίκας) Μαυροβουνίου καὶ Βέρδης». Τὸ «ἔξαρχος τοῦ ἱεροῦ θρόνου Πεκίου» δηλοῖ τὴν ἐξάρτησιν ἐκ τοῦ Πεκίου ἔστω καὶ θεωρητικὴν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, καθ' ἣν ἐπεκράτει ἀνώμαλος πολιτικὴ κατάστασις. Πάντως, οὐδέποτε ἐξεδόθη Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος περὶ τοῦ αὐτοκεφάλου τῆς Μητροπόλεως Μαυροβουνίου.

5. Ἐκ τῶν ἀνωτέρω συνάγεται, ὅτι ἡ ἐπαρχία Μαυροβουνίου ὑπὸ διαφόρους τάξεις καὶ τίτλους καὶ ὑπὸ μεταβλητὰ γεωγραφικὰ ὄρια εἰς τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς διαδρομὴν, εὐρισκομένη εἰς τὸ Ἀνατολικὸν Ἰλλυρικόν, ἐτέλει ὑπὸ τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην (8^{ος} αἰῶν) καὶ μετὰ ταῦτα (13^{ος} αἰῶν) τοπικῶς ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Πεκίου. Ἀπὸ τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, λόγῳ τῶν ἐπικρατησασῶν ἱστορικῶν συνθηκῶν, ἐχαλαρώθη ὁ δεσμὸς μετ' αὐτῆς, διετηρήθη ὁμως ὁ ἠθικὸς καὶ πνευματικὸς δεσμὸς καὶ ὑπὸ εὐρείαν ἔννοιαν ὁ κανονικὸς δεσμὸς αὐτῆς, ἐφ' ὅσον ὁ μητροπολίτης Μαυροβουνίου ὠνομάζετο καὶ «ἔξαρχος τοῦ ἱεροῦ θρόνου Πεκίου». Οὐδέποτε ὁμως ἡ μητρόπολις αὐτὴ ὑπῆρξεν αὐτοκέφαλος, ὑπὸ τὴν πλήρη ἔννοιαν τοῦ ὄρου, παρὸτι ἀνεφέρετο ὡς αὐτοκέφαλος τὸν 19^{ον} αἰῶνα. Ἦτο αὐτοκέφαλος ἔναντι τοῦ μητροπολίτου, ἐτέλει ὁμως ὑπὸ πατριαρχικὴν δικαιοδοσίαν, ἐκείνην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ ἀργότερον τοῦ πατριάρχου Σερβίας. Πρέπει νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα, ὅτι εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ πρᾶξιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰ Τακτικὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπαντοῦν ἀρχιεπισκοπαὶ «αὐτοκέφαλοι», οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ ἔναντι τοῦ μητροπολίτου, δηλαδὴ τοῦ πρώτου μιᾶς μητροπολιτικῆς περιφερείας καὶ προέδρου μιᾶς ἐπαρχιακῆς συνόδου ἐπισκόπων. Ὁ τοιοῦτος «αὐτοκέφαλος» ἀρχιεπίσκοπος ἔχει τὴν ἀναφορὰν του ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν πατριάρχην, ὅφ' ὃν διατελεῖ.

6. Συμφώνως πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχάς, τὰς διατυπωθείσας ἀνωτέρω, περὶ ἀνακηρύξεως μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ὡς αὐτοκεφάλου καὶ τὸ πνεῦμα

αὐτῶν, εἶναι καὶ τὰ ἀποφασισθέντα, πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ὑπὸ τῆς Διορθόδοξου Προπαρασκευαστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας (Σαμπεζύ, 7-13 Νοεμβρίου 1993), ἵνα ταῦτα ὑποβληθοῦν πρὸς ἔγκρισιν εἰς τὴν Προσυνοδικὴν Διάσκεψιν τῆς Συνόδου.

Συμπερασματικῶς, ἡ διαδικασία διὰ τὴν ἀνακήρυξιν μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας εἰς αὐτοκέφαλον εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι καθαρῶς ἐκκλησιαστικῆ. Χορηγεῖται δὲ τὸ αὐτοκέφαλον ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς διὰ λόγους ποιμαντικούς καὶ μόνον, οὐχὶ δὲ πολιτικούς, ἵνα οἱ πιστοὶ μιᾶς τοπικῆς Ἐκκλησίας ποιμαίνωνται καλύτερον. Ἡ ἀνάμειξις πολιτικῶν δυνάμεων καὶ προσώπων καὶ δὴ μὴ πιστῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν εἶναι ἀνεπίτρεπτος, ἀντικανονικὴ καὶ ἄκυρος καὶ συνιστᾷ ἐπέμβασιν εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας, προσβάλλουσα τὴν θρησκευτικὴν ἐλευθερίαν, ἡ ὁποία κατοχυροῦται ὑπὸ διεθνῶν συμβάσεων (Ἐλσίνκι) καὶ διεθνῶν Ὄργανισμῶν (Ο.Η.Ε.). Τὰ ὑπὸ πολιτικὴν καὶ ἄλλην πίεσιν καὶ ἐπέμβασιν ἐπιβαλλόμενα δὲν συνιστοῦν τετελεσμένον γεγονός, δὲν τυγχάνουν ἀναγνωρίσεως καὶ δὲν δημιουργοῦν Κανονικὸν Δίκαιον.

1. Οἱ κανόνες 4 καὶ 5 τῆς Α' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καθορίζουν τὸν τρόπον τῆς ἐκλογῆς καὶ χειροτονίας τῶν ἐπισκόπων, οἱ δὲ 6 καὶ 7 ἀναφέρονται εἰς τὴν κατοχύρωσιν καὶ διαφύλαξιν τοπικῶν ἐθιμικῶν παραδόσεων περὶ τὴν χειροτονίαν.

2. Γ. Α. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, «Σύνταγμα Θεῶν καὶ Ἱερῶν Κανόνων...», τόμ. Β', σελ. 171.

3. Κανόνες 2 καὶ 6.

4. Ἰω. Ταρνανίδου, Ἱστορία τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας, Θεσσαλονίκη 1985, σελ. 92.

5. Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων, Σύνταγματιον, Βενετία 1778, σελ. νε'.

6. «Θρόνοι: οἱ ὑπὸ τὴν ἀρχιεπισκοπὴν Πεκίου».

Περὶ τούτων ἐξετάσαντες τὸν τε νῦν Πρόεδρον ταύτης τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Πεκίου κὺρ Μωϋσῆν, καὶ τοὺς πρὸ αὐτοῦ κὺρ Ἀθανάσιον, καὶ κὺρ Καλλίνικον, καὶ ὡς εἶπον ἡμῖν καὶ ζῶσῃ φωνῇ καὶ ἐγγράφως ὑπέδειξαν, οὕτω καὶ ἐξεθέμεθα ταῦτα.

Αἱ ὑποκείμεναι τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου ἐπαρχίαι, αἱ ὑπὸ τὸ Ὄθωμανικὸν κράτος ἤδη τελοῦσαι.

Ὁ Μητροπολίτης Σκοπίων.

Ὁ Μητροπολίτης Πριβένας.

Ὁ Μητροπολίτης Ἐρσεκίου.

Ὁ Μητροπολίτης Σταριβλάχης ἢ Ράσκας.

Ὁ Μητροπολίτης Μπόσνας Σαραγίου.

Ὁ Μητροπολίτης Μπελιγραδίου.

Ὁ Μητροπολίτης Τιμισβαρίου.

Ὁ Μητροπολίτης Βαλιόβου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σαμοκοβίου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κεστεντιλίου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Νύσσης.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Σεμπεσίου.

Ὁ Ἐπίσκοπος Τζετίνας.

Αἱ ὑποκείμεναι τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Πεκίου ἐπαρχίαι, αἱ ὑπὸ τὴν Γερμανικὴν ἐπικράτει-
αν ἤδη τελοῦσαι.

Ὁ Μητροπολίτης Μπουντουμίου.

Ὁ Μητροπολίτης Καρλοβίτζας καὶ Στρεμίου.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Μπάτζινας.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ἐνόβου καὶ Ἴονοπόλεως.

Ὁ Ἐπίσκοπος Γκιούλης καὶ Λιπόβου.

Ὁ Ἐπίσκοπος Ποζιεγας.

Προσέτι, σημείωσαι, ὅτι πολλάκις παρὰ τούτοις μεταλλάττονται, ἀναβιβάζονται, καὶ κα-
ταβιβάζονται οἱ θρόνοι καὶ πολλάκις αἱ δύο ἐπαρχίαι ἐνοῦνται εἰς μίαν, ἥτοι διατελοῦσιν
εἰς ἓνα ἀρχιερέα, ὡς ὁ καιρὸς δηλαδὴ καὶ ἡ χρεῖα ἀπαιτεῖ, ὅθεν μῆτε ἡ ἐκθεσις τούτων εὐρί-
σκεται παρὰ πᾶσιν ἢ αὐτὴ...», Χρυσάνθου, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. νε'.

7. Ἐν Γ. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, «Σύνταγμα Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων...», τόμ. Ε', σελ. 513
ἐξ.

8. Ράλλη καὶ Ποτλῆ, τόμ. Ε', σελ. 529.